

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: 7 Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Naše povinnosti.

V každom položení má človek na sebe všelijaké povinnosti, a ktorých daktoré viac padajú do očí, iné mien. Lenže neráz tieto poslednejšie viac nám ležia na svedomí, jako tie prvnejšie.

My v Uhorsku skrze tie bezbožné zákony sme habli do nového položení, a tak i nové povinnosti čakajú na nás, aby sme ich splnili. Keď si ich ale nevšimneme zapreme svoj ráz (charakter) kresťanský, od čoho nás Boh zachovaj.

Vodcovia prírodní ľudu sú jeho duchovní. Kňaz teda má prácu nielen dľa svojho povolania, lež i jako človek, a jako vodca ľudu musí byť odhodlaný i s obetivosťou ľud zastávať a viesť. Koľkým sa ale o tejto povinnosti ich

Poslednia cesta pytlíaka, (zverokmíňa).

ani len nesníva. Pri voľbách, pred voľbami sa ani neobozrú o ľud, ktorí potom, súc bez vodcu a riaditeľa — pravdaže vpadne do saka liberálcov podplácajúcich, a hlasuje na takých huncútoch, ktorí len o svoj vačok a zisk stojá, blaho ľudu ale len zo spomínaní poznajú bez toho, žeby oň starosť mali.

Darmo sa vyhovárajú — však i sami to neveria — že kňaz len v kňazských záležitostiach musí mať dotýkanie s ľudom. Keby to tak bolo, vtedy by veru zle stála by cirkev. V nemeckej krajine by už celkom rozprehnuté bolo stádo Kristovo, lebo však tam tvoria katolíci len tretiu čiastku obyvateľstva a veru viac nepriateľov majú, jako koľko je

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

všetkých katolíkov do hromady. Prečo ale si stoja oni tak dobre, že na sneme bez katolíckej stránky „centrum“ rečenej vláda nič si nemôže počať; opätujem, prečo si stoja tam katolíci tak pevno?!

Predovšetkým svojim duchovným musia byť za to povďační; lebo nemeckí kňazi pred voľbou a pod voľbou nemajú ani odpočinku. Oni nečakajú pri teplých kachliach ani na diváne rozvalení, až im pečené holuby poletia do huby. Lež idú medzi svoje ovce — však pastier tam má byť, nielen keď pase, lež kedykoľvek ho len ovce potrebujú, a medzi svojimi ovečkami zotrávajú, radu im dávajú, pochybujúcich v dobrom upevňujú, a poblúdilych na pravú cestu sa usilujú navrátiť. Tam darmo bys hľadal takých, ktorí by pre časný zisk, pre avančirovanie svoje stádo nechali blúdiť a dobrú vec zahynúť. Dobrý pastier i život dá za svoje ovce, i so škodou bude zastávať svoje ovce, ktorým má on poskytovať nielen prostriedky večného lež i časného blahobytu. Sám teraz tak slávne panujúci rímsky otec povedal jednú: Hybajte medzi ľud.

Lenže kedy bolo potrebnejšie nasledovať toto heslo, jako teraz? Všetkým keď sa o ľud neobzreme, na tie bezbožné novoty privykne; za pijatiku na liberálcov a krivonosých hlasovať bude; a tak duch kresťanský v Uhorsku celkom vyhyne skorej, jakoby si to kto predstavoval.

Čo je v stave o ľud stojáci duchovný previesť, to sa dokázalo teraz v Uhorsku na mnohých miestach, zvlášte ale v Ružomberku, kde s tou najväčšou hambou sa museli vladári liberálni učipíť. Duchovný má pri záležitostiach, ktoré sa týkajú blaha ľudu a kresťanstva, všade na predku byť a cestu dobrú dobrým príkladom ukazovať.

Lenže i ovce majú svoje povinnosti, ktoré nemôžu so seba striasť spokojným svedomím. Majú byť veriaci pevne presvedčení o tom, že rada duchovného je uprimná, ktorú keď nasleduje, večné i časné blaho si zabezpečuje.

Neočúvaj teda, ľudu slovenský, na liberálcov, ktorí sa ti približujú v rúchu ovčom s podlizácnymi rečami, v srdci ale sú vlci pažraví, t. j. keď už ráz zvolení sú, židom sa vďačia, teba ani neoplujú. Títo páni ti navliali civilné manželstvo, s novými farchami spojené matrikárstvo; títo páni utvorili zákon, že krst si môžeš z duše skrze obriezku vyrezať a z kresťana židom sa stať. O kebys bol vždy za hlasom duchovných chodil a liberálnych lachtikárov si nevolil, nekrvácalo by teraz srdco cirkve katolíckej v krajine Uhorskej.

Aspoň v napravení tejto záhuby kresťanstva daj sa teda riadiť od duchovných, ktorí ti ukážu cestu, po ktorej keď bez prestania budeš kráčať, vytrvanlivosť ťa musí k víťazstvu priviesť; musíš moc liberálcov prelomiť, aby zas kríž bol položený a vradený tam, kde teraz nôž šachterský panuje a farár opleckový sa motá.

Nech je to obecná, stoličná abo krajinská voľba, vytrvaj pri boku duchovného; a keď i prepadne tvoj kandidát, aspoň budeš mať spokojné svedomie, že si dľa svedomia pokračoval.

Mnoho sme zmeškali; mnoho musíme napraviť, čo ale ináč previesť sa nedá, jako keď neohrozene vytrváme až do víťazstva pri poctivej a šlachetnej zástave kresťanských zásad, ktoré si ľudová strana vypísala na svoje prapory, okolo ktorých húfne sa treba shromažďovať a vytrvanlivo za ne bojovať; bojovať dľa rozkazu vedenia našich duchovných, ktorí čo učení a svedomití ľudia len s dobrými radami nám budú slúžiť.

Každý nech uzná a si k srdcu vezme svoju povinnosť, vtedy lepšie časy nedajú dlho na seba čakať; ľudová strana nebude dlho tupená; lež keď raz si väčšinu získa, učupí a poníži ona všetko bezboženstvo a vystatovanie obrezaných. Nech žije ľudová strana!

Čachtičan.

POLITICKÉ CHÝRY.

Mzda za výťahy matrikárske. Aby novotami pobúrený ľud páni liberáli utišili, všeličo sľubovali; medzi iným i to, že teraz výťahy nebudú stáť groše. Poznáme ich dobre; nech by ľud len trocha ukázal sa byť spokojným s novým položeným, hneď by sa s požiadavkami vovliali naň. Už i teraz dľa Percelovho nariadenia opleckári majú právo od každého výťahu jednu korunu, požadovať; jestli ale na zadok viac rokov treba rukovať, za každý rok skočí do vrečka opleckárov po pol koruny. Keď teda kto výťah pred 50 rokmi zomrelého otca bude si pýtať, 20 korún bude museť zaplatiť; a do včul len 1 zl. platil aj zo sto rokov. Predsa svobodnomyselnosť len miluje ten ubohý ľud.

Nový uhorský minister. Keď štátneho tajomníka *Ed. Miklóša* odohnali 29-ho oktobra, potom gróf *A. Festetich*, minister orby zaľakoval, následkom podvodných úkladov Tisovskej strany, ktorá *Edmunda Miklóša* zastávala. *Festetich* totiž v záležitosti založenia svinskej očistovárne v Péterim už bol uzavrel smluvu s jednou spoločnosťou, čo sa neľúbilo milionárom v Kőbáni a tak potajomky obrátili sa na Tisovcov, ktorým to prišlo vhodné. *Festeticha* prinútili, aby zaľakoval a na skutku hnali *Bánffyho* do Viedne, ktorý potom priniesol najvyšší kráľovský prípis,

ktorým sa zaďakovanie prijíma a za ministra orby *Náci Darányi* sa vymenúva. Pravdaže *Náci Darányi* toľko sa rozumie do svojho nového úradu, jako *Bánffy* do ministerpredsedníctva. Kráľovský prípis o zbavení a vymenovaní takto zneje:

I. Milý gróf Feštetič! Keď Vás na vlastnú prosbu od úradu ministerstva orby milostive oslobodzujem, spolu za Vaše výborné a užitočné služby moju uznajnosť vyslovujem.

Dano vo Viedni 2-ho novembra 1895.

Františ Jozef, v. r.

Bánffy, v. r.

II. Milý *Darányi*! Na návrh môjho uhorského ministerpredsedy Vás za ministra orby týmto vymenujem.

Dano vo Viedni 2-ho novembra 1895.

Františ Jozef, v. r.

Bánffy, v. r.

Už má Judášovu mzdu. Pod týmto vhodným nápisom uvádza časopis „M. Á.“ vyznačenie Preveleb. *Jozefa Haškó* dekana a farára v *Dunaserdaheli*. Lebo pána dekana zastihlo vyznačenie za tie zásluhy, ktoré sme i my onehdy boli spomenuli. I toto vyznačenie dokazuje, že vláda *Bánffyova* neni nepovďačná naproti tým kat. kňazom, ktorí jej v cirkevnej politike služby preukázali. Takýmto bol i pán *Haškó*, preto dostal na odporúčanie *Bánffyho* nasledovný najvyšší prípis: „Na návrh uhorského ministra pri mojom boku *Jozefovi Haškó* dekanovi a farárovi v *Dunaserdaheli* jakožto uznanie jeho zásluh na poli cirkve a školy nadobudnutých rytiersky kríž môjho radu *Františov-Jozefovho* darúvam.“

Dano v Budapešti 28-ho októbra 1895.

Františ Jozef, v. r.

Barón *Samo Jósika*, v. r.

Nitrianska petícia. Petíciu v záležitosti nitrianskej voľby s mimoriadnym pohoršením prevedenej štvrtý výbor snemovne 12-ho novembra vezme do pojednávania. Ku petícii je ohromne mnoho vyznání svedkov pripojeno, následkom čeho pojednávania aspoň nakoľko zasadnutí zaujme. Pojednávania nie len v ablegátskych kruhoch, lež i po celej krajine, s najväčšou zaujímavosťou očakávajú.

Máme už štemple! Odporúčitelia civilného manželstva v svojom čase často prizvukovali to luhárstvo, že všetko bude zdarma, že za nič netreba platiť ani turáka. Každý vedel, že je to luhárstvo, ale preto mnohí uverili to mámenie. Včúľ započína vychádzať na vrch. Minister totiž vydal rozkaz, ktorým nakladá, že na prosby o dispencáciu treba štempel prilepiť. — I o tom mnoho luhali, že to nekoľko sto tisíc zlatých bude stáť, čo vláda i z bruslikovho vačku ľahko vyhodí. I to sa dokázalo byť luhárstvom, lebo ver pri-nútili obce, aby útraty snášali. Ba máme i výhľad na nektoré pobočné výjavky, lebo minister i to odpísal vrchnostiam, že jestli že nekde matrikár by bol prekážaný, tam sa môže dať doviesť susedný matrikár, ktorému pri takejto príležitosti patrí vozné a denná mzda.

Či je už všetkému koniec ?

21-ho októbra tohoto roku väčšina vyššej snemovne prijala a do zákona napísala beznáboženstvo to jest taký zákon, podľa ktorého môže, kto chce sa vysloviť, že on ku žiadnemu náboženstvu nepatrí, a že sa od týchto čias

nebude riadiť a spravovať podľa žiadnej viery, a všetky vrchnosti musia mu to právo uznať, lebo veď na to je zákon; ďalej i ten zákon prijali, že od týchto čias krst neplatí nič, kresťan, keď chce môže byť židom. Tedy Kristus Pán a jeho nauka od týchto čias je už ničím. Kríž od týchto čias podľa oného zákona je už nenie znakom vykúpenia, áno ten zákon i to vypovedá, že vykúpenie už viac nestojí, neplatí nič.

Tieto zkazonosné zásady sú u nás v Uhorsku vyhlásené za zákon, proti ktorýmžto kresťanstvo už skoro od dve tisíc rokov bojovalo a bojuje až po dnes a bude bojovať až do skončenia sveta.

I jako sa to len môhlo stať, že tieto pohanské zásady boly u nás uznané za zákon? Stalo sa to preto, lebo väčšina katolíkov u nás, nevynímajúc nikoho, žiadneho stavu, žiadnej hodnosti, žiadneho úradu, buďto mala slabú vieru, buďto žiadnu, a čo sa viery týka v mysli svojej, v srdci svojom žiadneho presvedčenia nemala; a z nízkych, zo sobeckých, z pozemských ohľadov, a za čestné výhody v svojej slabosti, bola hotová kedykoľvek zapreť Krista

Liberáli, slobodomurári, židia vyskajú od radosti, že liberalismus všade, po celej čiare, na všetky strany zvíťazil, a že teraz už vraj nastane všade pokoj.

Jaká je to hlúposť! Už sväté písmo hovorí, že medzi bezbožníkmi neni pokoja. A kde je to napísané, alebo kde sa to rozkazuje, aby nejakú zlostnú, bezbožnú, zkazonosnú zásadu ctili len preto, lebo je ona do zákona napísaná? Surová sila môže nás k tomu síce nútiť, ale preto v srdci našom predsa nám bude len hnusnou, a budeme ju nenávidieť.

Ohromná väčšina národa a ľudu v uhorskej krajine vždy nenávidela takieto zásady, aj teraz ich preklína; z čeho nasleduje, že ešte neni všetkému koniec, horkýže koniec, ešte len teraz sa započína opravdivý boj; zo dňa na deň protivníci novomôdnych pohanských zákonov sa množia, a tí, ktorí posávať spali sa prebudzajú. Ani sami liberáli to neveria, že je už všetkému koniec, lebo keď by v skutku o tom presvedčení boli, vtedy by sa i sami nechystali zas k novým bojom.

Pokoja tedy nebude, ani byť nemôže. My kresťania to nemôžeme ani chcieť, lebo o nás je tu reč, byť alebo nebyť; liberáli sami to nechcú úprimne, ale sa len pretvárajú, lebo na strmom nemožno postáť, lež treba ďalej sa rútiť až do úplnej zkazy a záhuby.

So zlým duchom neni pokoja! So zlým duchom musíme bojovať! Tedy do zbroja!

Každý farár, každý kaplán, každý kňaz nech všemožné vykoná; i posávať mnohí boli horliví, mnohí ale neurobili zhola nič; či sa to srovnáva s ich svedomím? zvláštne majú horlivo rozširovať medzi kresťanským ľudom dobré kresťanské noviny, takto dajú ľudu duchovnú almužnú, takto len vykonajú svoju svätú povinnosť! Všetci kresťania, svetskí i duchovní, katolíci i evanjelíci to si majú pokladať za sväto-svätú povinnosť, dobré časopisy, kresťanské spisy medzi sebou, medzi ľudom rozširovať, nikdy v tom neustávať, nemáme byť jako oheň zo slamy, ale vytrvanliví, zmužilí, udatní, ani v žiadnych protivenstvách ani na vlas od našich zásad, od nášho presvedčenia sa neuchýliť.

— Všemohúci Boh ostatné potom učiní; — náboženská usilovnosť, hmotná obeta prinesie hojného ovocia. Lepšie duše zachováme a zachránime; zkaženosti ale cestu zahatíme.

Františ Bleszkány.

Civilné manželstvo smrdí.

(Skutočná udalosť).

Keď pristrečkovali do Piešťan civilné matriky, ohláškové tabule, razítka aj s podocasníkom, složili to všetko v slúžnovskom úrade, úradnému sluhaovi do izby. Ohláškové tabule súce na novo farbené, neprijemný smrad vypúšťaly. Načo jedon starý sluha slúžnemu hovorí:

„Pán Veľkomožný! ja som nenie priateľ toho cibulového manželstva.“

Slúžny: „A prečo?“

Sluha: „Prosím ponižene pána veľkomožného, keď len velice smrdí.“

Slúžny: „Jak sa opovážiš proti civilnému manželstvu, takúto hlúposť vybuchnúť?“

Sluha: „Pán veľkomožný ja nehovorím žiadnu hlúposť, ja len kunštujem s mojím starým rozumom, že keď už tie cibulné matriky, s tými tabulami aj s tým opleckom tak smrdia, nemôžem už ani v svojej izbe obstať: jako bude až to cibulové manželstvo smrdeť, keď vstúpi do života! Veď i žid len preto tak smrdí, lebo moc cibule žere. — A preto ja som veľmi proti tým novým smyšľaninám, a obávam sa pán veľkomožný, že keď ten cibulový sobáš naozaj príde do úžitku, vtedy nie len z izby, lež aj z Piešťan aj z Uhorskej krajiny, od veľkého smradu... musíme preč pútekať.“

Slúžny, nad touto rečou zamyslený ani len slovička neprehovoril, lež premrvajúc sa v písmach, hlavou krútil a usmial sa... Zaiste musel mať pravdu ten sluha. A vskutku aj mal, lebo od 1-ho októbra, ešte ani len jedného sobáša nebolo v Piešťanoch, kdežto v jaseň, keď prídu domov vyslúžení vojáci, a je už k dostaniu nové víno, vtedy tu najviac sobášov býva; A včúl? o sobáši ani slychu ani chýru nenie! Prečo? Preto, keď tu v Piešťanoch to civilné manželstvo veľmi smrdí! Hej ale Bratia! voňá tu „ľudová strana“ ktorej povoláním je, nás nezadlho od týchto cibulových zákonov oslobodiť. Nech žije teda »ľudová strana!«

Piešťančan.

Boj proti viere v Uhorsku.

(Dokončenie).

Zákon len so zákonom sa dá napraviť. Aj potvrdené zákony sú premene podrobené. Nedarmo sa boja liberálci ľudovej strany. Teraz habú volebné práva, aby si pri budúcej voľbe zas väčšinu získali. Nech robia čo chcú, budúce aj ľudová strana bude zastúpena v snemovni. Ona bude dorážať, aby sa tie zákony premenily. Dávid srazil Goliata; aj ľudová strana môže poraziť liberálnu.

Keď sa tie nové zákony nepremenia, musia sa celkom vytreť. Lebo sa zahojá rany kresťanstva, abo svobodnomyselnosti sa krk vykrúti. Keď sa nechcú smeriť, tak im treba. Včulajší snem koľko galiby narobil v krajine; tie pomery sa musia premeniť. A keď liberálci o premenení tých zákonov ani slyšať nechcú, však sa oni naučia aj po tichu hvizdať.

O pokoji ani spomienka byť nemože, zakaľ predávna viera Uhorska, viera katolícka ukrivdená je. Cirkev neuráža krajinu a nechce ju ponížiť. Keby aj štát tak smýšľal, ľahko by sa premenily tie zákony.

Však my len to žiadáme, aby štát cirkevný sobáš za platný uznal; aby nezatratoval články viery, aby nechcel shabať rod, netrestal kňazov, najvernejších to občanov, aby nepodkopával vieru.

Pre nás môže druhý jako chce, smýšľať. Sloboda musí byť vonku, na kazateľnici a inde. Sloboda v knihách, novinách. Sloboda shromažďovať sa. Sloboda pri voľbách všetkého druhu. Sloboda v oboch domoch zákonodarcov. Keď k týmto vecám liberalismus neprivolí; vtedy je rušiteľom zákona. My ale iné nežiadame, jako tieto práva. Dost je nám to; lebo pravda je u nás, a ona má veľkú moc. Prenikne ona srdco, modzgy. Je nad nami ochranca.

Jedna pravda prevládala celý svet; a tú istú odsúdili na smrť; že zrušila zákon, ľud búrila proti štátu; buriči ju sprovádzali na miesto zkázy, aj učenci ju opustili; sama na seba bola nechaná, predsa zvíťazila nad celým svetom. Kristus zvíťazil.

Aj my premôžeme nepriateľov pravdy!

Ich môže byť viac; môžu byť mocnejší, bohatší, podvodnejší, nemilosrdnejší: — predsa sa ich nebojíme. Nech každý učiní, čo môže.

Každý obsiahol schopnosti; netreba ich zakopať. Jeden nech reční; druhý nech píše; tretí nech je zastavateľ. Kto ale vládu má: nech napáda. Práču a majetok treba venovať. Nadovšetko ale spoludržme, lebo „jeden je Pán, jedna je viera, jedon je krst.“

Uplynul čas postávania. Hore sa. Držme spolu. Všetci pod zástavu; my sme verní k viere. ku kráľovi, k vlasti.

My sme deti slobody, ktorú sme sdedili, a odňať si ju nedáme. Nedáme si deti z chrámu vyhnať; radšej budeme bojovať do posledného pohybu nášho tela. Od turkov a pohanov sme sa oslobodili; Od tyrannstva nových pohanov, vyslobod' nás Pane!

Hýbajme a nedajme sa; nepochybujme. Musíme bojovať, lebo nemáme pokoja; prenasledujú nás nenávisťou tí, ktorí Ježiša nemôžu vystáť.

Náš zbroj ale nenie meč, lež kríž; naša mocnosť nenie zámok, lež kostol, do ktorého každého pustíme.

A veď mnohí tam vnídu, tisíce, milliony, všetci, ktorí sú čistého srdca, a ktorí sú zarmútení, a radši vidia svetlo, jako tmu.

Muži, ženy; starci, deti všetci podte.

Už vidím na horách i dolách Uhorska množstvá. Kráľ povolal ľud k hlasovaniu. Všade zneje: nech žije vlasť, nech žije kráľ, pochválen buď Ježiš Kristus!

Podával: *Cachtičan.*

Liberálne obrázky.

I.

*Ide panák po ulici, kráča si on pyšne,
predo každým darebákom svoj širáčik zdvihne;
jak tak ide, príde pred kríž, Krista mučenie —
pozrite len: tu si klobúk z kotrby sňať nevie!
Cože by on Krista úctil? — to robia len blázni,
On je človek osvietený — človek liberálny!*

II.

*Veľkomožný pán Kasírer býval tuhým vlastencom,
rád mal schôdzky hazaficke, rád sa tiahnuť ku
hrncom.*

*Spieval veždy „Isten álld meg“ — a hromžil na
pánslavov:*

*Avšak neraz kde sa podel? do New-Yorku aj
s kasnou.*

Ci je to nie výlet krásny, skutok veľmi slávny?

III.

Hja, tak veždy robievajú páni liberálni!

*V našej vlasti mnoho máme katolíkov „dobrych“,
čo sa držia sami seba za nábožných, hodných,*

*avšak kňazov nenávidia, cirkev chcejú okrať,
krivonosým židáčikom do zálohu oddať.*

*Zlomyselné to zmýšľanie, pochop to nesprávny!
Hja, tak súdia pretvarači, ľudia liberálni!*

IV.

*Študent ledva školu skončil: tají Boha na nebi,
tvrdí, že on od opice; vieru, rod svoj hanobí.*

*Každý týžden tak z módy duelluje tri razy
na myzinu otca nesie, stvára veľké parády.*

Kdeže sa on tomu učil? život to nemravný!

Hja, tak študent robiť musí, keď je liberálny!

V.

*Novinkári v našom čase chcejú kázať o mravoch,
avšak sami ukazujú nemravnosť v zlých príkladoch.*

*Cigania a šudia všade, so židami gšeftujú,
své noviny podľa chuti obrezancov richtujú.*

Ony môžu bárs čo lúhať, im nik nezaháji!

Hja, tým všetko dovoleno, čo sú liberáli!

VI.

*Bola voľba, bola v Nitre, bola hlučná, chýrna,
za „hlas“ ľudu dávalo sa mnoho piva, vína,
kortešoval pán Tarnóczy, habal právo ľudu —
predsa sa mu nič nestalo, keď priš a vec k sídu.
Ba ho ešte pochválili! Ach, to je stav žiaľný!
Hja, tých u nás netrestajú, čo sú liberálni!*

VII.

*Keď sa u nás ablegáti volia skrz ľud do snemu,
hory-doly vedia sľúbiť ľudu nášmu dobrému.*

*Ale keď sú už na stolci, stanú sa z nich mameľúci,
mastné hrnce oblizovať, na ľud dane válať súci.*

Prečo sa tak chytro zmenia títo „drahi“ páni?

Hja len preto, bo sú teraz tuhi liberáli!

VIII.

*V našej milej drahej vlasti ľud živori, bedári —
za to ale pánom židom „gšeft“ sa dobre tu dari.*

*Z inšich krajín ich vyhnali — my ich ešte voláme,
by sme boli ich otrokmi: slávu, moc im dávame.*

Prečo je to indej nie tak? z čoho máme my hlavy?

Hja, u nás to ináč všetko, veď sme my liberáli!

IX.

*Vedel bych Vám mnoho ešte tých obrázkov ma-
lovať,*

ale však Vy viacej viete takých vecí vyprávať.

V každom kúte dosť ich máte, vyše miery, práva:

Ach, prečo už krk nezlomí liberálna sláva!

Michal Gyulik.

Uvedomenie.

S božskou pomocou, i povinnosti naše, i osobstvo kancelárie na toľko sa rozmnožily, že sme sa museli postárať o väčšiu miestnosť, s úctou na vedomie dávame, že 2-ho novembra sme sa presťahovali pod číslo 31 na József-körúte (József-körút 31/b szám).

Naše nové bydlisko od Népszinházu je pešky na 5, po električnej železnici — ktorá pred nami má štáciu — na 2 minuty t. j. naproti Rákóczyovmu námestiu.

Prosíme tedy úctivo našich prirvžencov, aby od týchto čias, keď sa na nás obrátia, na to horespomenuté, ale i nižej napísané miesto písali.

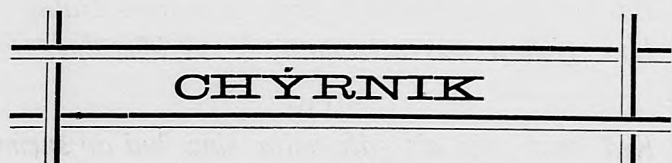
Keď by však niekto medzi tým bol nečo zaslal na naše staré bydlisko, nech sa nič nestára, lebo to istotne sme dostali, alebo dostaneme, pretože toľko rozličných požiadani prichádza k nám každodenne, že kde je kancelária ľudovej strany, alebo jej vrchný takrečeno z hodiny na hodinu znajú na pošte.

V Budapešti 3-ho novembra 1895.

Kraj. sústred. kancelária „Ľudovej strany“

v Budapešti

(József-körút číslo 31/b. II. poschodie).

— **Osobné chýry.** Kráľ 4-ho novembra odpoludňa navštívil kr. knieža Karola Ludevíta, aby ho pozdravil z príležitosti jeho menin. — Grecký kráľ 4-ho novembra vo Viedni prijal na výsluchu Goluchovského ministra to zahraničia. V paláci a glického veľkopoľanstva v tenže deň Mouson anglický veľký poslanec dal raniny k úcte greckého kráľa. Grecký kráľ a kr. knieža Karol Ludevít 4-ho novembra jeden druhého navštívili. — V polohe grófa Taaffeho, bývalého to rakúskeho ministerpredsedu stala sa zmena k lepšiemu. — Smolka bývalý to predseda rakúskej snemovne 5-ho novembra slávil 86 rok svojho narodenia.

— **O nemocnom korunnom dedičovi.** Z Rieky sa telegrafuje: Františ Ferdinand kr. knieža každodenne 2—3 hodiny jazdí na koni, alebo sa vozí na lodke. Celý deň je na slobodnom povetrí. Chýry o jeho nemoci sú prehnané. Kr. knieža ešte za niekoľko týždňov ostane v Lussine.

— **Milán sa utiahne.** Z Parízu sa oznamuje: Dobré uvedomené kruhy za dokončenú vec považujú to, že kráľ Milán sa uti hne. Bývalý srbský kráľ hral na tržnici s účastinami zlatých bán, a táto špekulácia veľmi zle mu vypadla. Pre veľké ztráty tedy teraz zanechá Paríž a v nejakom menšom meste na vidieku sa usadí.

— **Radosť bulharov.** Bulharský minister vnútorných záležitostí, jako sa zo Sofie píše, v jednom

obežníku naložil vrchnostiam, aby dali na vedomie bulharskému národu, že Mária Luiza panovníčka v budúci mesiac porodí druhé dieťa.

— **Ján Bučko,** ktorého matka vo Viedni sa za žida vydala a židovkou zostala, bár aj veľmi bol nútený od matky, aby židom zostal, a bez krstu ho nechala vyrásť až do 26 roku, koncom októbra v katolíckej viere súc už vyučený dal sa pokrstiť v Jozefove v Budapešti.

— **Zemetrasenie v Ríme.** 2-ho novembra ráno o 4 hodinách 38 minútach bolo dlhší čas trvajúce silné zemetrasenie v Ríme. Zemetrasenie predošly tri slabé strky, na čo nasledovalo silné zemetrasenie, ktoré osem sekúnd trvalo. Potom za 2—3 sekundy prestalo, a zas za osem sekúnd vlnovitý pohyb bolo zbadat. Väčšia galiba sa nestala. Stará váha na Kollegium romámune trochu sa pokazila. Viacej domov menšie škody utrpelo. Niekoľko komínov spadlo. Z čela Svätého Petrovského kostela spadol jeden mramorový erb, ale nikoho neporanil. V miestnosťach švajciarskej gárdy vo Vatikáne steny v izbách sa popukaly. V žalároch väzni strach pretvarujúc chceli sa vzbúriť. Vyslané vojsko však rýchlo zavedlo poriadok. V nemocnicách naľakani nemocní chceli utekať, ale ich utišili. Novejšieho zemetrasenia nebolo. Pápež viacerých dnes prijal na výsluchu. Dnesnajšie zemetrasenie i blízko Rímu, a síce v Auriove, Velletrim, Tivolim a zvláštne vo Fiomichim a v Čivite Zavánii tiež zbadali.

— **Trest za urazenie zástavy.** Zo Záhrebu sa telegrafuje: Na čiernej table university trestný súd uverejnili, podľa ktorého šesť poslúcháčov na vždy, dvoch na štyri polroky a šiestich na dva polroky vytvorili z university, dva poslúcháči dostali prísne pokarhanie. Medzi týmito neni oných, proti ktorým zaviedol súd trestné zakročenie. Prísny trest proti zahrebským žiakom veľkú nespokojnosť spôsobil medzi akademickými poslúcháčmi; obávajú sa, že to zas popudí akademickú mládež k demonstráciám.

— **Súd ľudu v kostole.** Z Varšavy sa telegrafuje nasledovne: V porodovom kostole pod svätou omšou stala sa hrozná vražda. Ľud totiž chytil zlodeja menom Msovov, ktorý v kostole práve z vačkov kradol, a dotiaľ ho palicami bili, pokým nevydal ducha.

— **Počasie.** V Budapešti 5-ho novembra bolo počasie pochmúrené a nevyjasnilo sa ani celý deň a okolo poludnia započalo pršať. Teplomer ukazoval 7.7 stupňov. — V Uhorsku počasie stalo sa vlašnejším a mračným. Na juhozápadnom kraji dnes ráno započalo pršať. Najteplejšie bolo v Cirkvenici, 15 st., najchladnejšie ale v Botfalve — 0.8 st. — Po celej Europe počasie je pochmúrené. Najviac dážďa bolo v Taliánsku, Francúzsku a v Nemecku. Najteplejšie bolo v Brindisi: 18.8 st., najchladnejšie v Botfalve — 0.8 stupňov, v Ríme 18.2 stup., v Parízi 6 stup., v Berlíne 3.8 st., v Stockholme 1 st., v Sv. Petrohrade 3.1 st., v Carihrade 10.2 st. — Očakáva sa: Pochmúrené, vlašné počasie bez značnejšej úsady.

— **Ružomerský katolícky kruh** dňa 3-ho novembra vydržiaval prednášku, na ktorej nie len mešťania v peknom počte ale aj z okolitých dedin sa mnohí súčasťnili. Prednášal vel. p. Michal Mihályik tajomník tohože kruhu. Preukázal príčiny úpadku mešťanstva. Upaduje v majetku, vo vzdelanosti, vo vedách. Z pekných domov, z hlavných ulíc vytisli ich volajáci cudzinci krivonosí, ktorí pred niekoľko rokmi otrhaní, s batožkom na chrbte z poľských hôr sem privandrovali. Príčina toho je, že rodičia nie len na nábožensku a mravnú výchovu dietok potrebnú sta-

roslivosť neobracajú, ale ani o pokroku vo vedách sa moc nestarajú. Takí neučení ľahko padnú v korist šibalským židom. Poneváž viera ich nemá pevného základu, ostanú ľahostajní kresťania ktorých Boh je vrecko a brucho. Budúcnosť je len opravdivé nábožných a pri tom učných, vo vedách sbehlých.

— **Pekný príklad.** Občania z Gombáša obce to v Iuptovskej stolici 23-ho októbra išli do Ružomberku voliť stoličných výborníkov. Oduševnene sa držali za ľudovú stranu a nechceli od nikoho ani haliera prijať na útraty riekajúc „my sme prišli za našu vec.“ Sláva im! Keď takí oduševnení mužovia budú na našej strane, smelo môžeme ísť do boja.

— **Biela srna.** Pri Jágri zastrelili v lesoch jedno zriedkavé zviera, a síce jednu bielu srnu. Len na chrbte a na hlave sa ukazujú tmavejšie zaplasy, ináč je čisto biela a mimoriadne krásne zviera, ktoré vypchané na výstave uvidíme. Teraz je vystavená v umeleckej dielni učbára dra Adolfa Lendla, kde ju veľmi mnohí obzerajú.

— **Zima na horniakoch.** V horňoviedeckých stolicách — jako sa odtiaľ píše — už nastala zima. Vrchy, vysočiny, pahrbky, doliny sú sňahom pokryté. Sňah padal dva dni a úplne pokryl čiernu zem. Na to nasledovali tuhé mrazy, zem, stojáce vody už zamrzly na tolko, že teplota slaka už není v stave ich rozpustiť. A to je veru ešte privčas. V horňom L'uptove ešte je mnoho takých obcí, kde ešte ani zemiaky úplne nevykopali. Tak k. pr. v obci Smrečanoch ešte je niekoľko honov, kde zemiaky sú ešte v zemi.

— **Civilná ohláška v Orave.** V dedine Valašska Dubova vyvesil civilný, opleckový pan farár veľikú tabuľu, na ktorej pod drotoými mrežikami civilné ohlášky mali sa oznamovať. Dubovania netrpezlivo čakali prvú ohlášku; no žiadosť ich sa skoro vyplnila. V jednej peknej ráno našli tú civilnú kľietku potrhajú, polámanú a na jej mieste visí zdochnutá suka v pysku držiac veľký papier s nápisom: Ohláška! Dáva sa na známosť jednému každému, že táto poctivá suka vstupuje do stavu civilného manželstva. — Tadiel cestujúci pán hlavný župan, sa vraj tomu veľmi tešil, bo že sa tým len účta a vážnosť liberálnej vlády rozmnožuje. Týmto činom Dubovania veľmi zreteľne vysvetlili, čo je v skutku to civilné manželstvo, ten civilný sobáš.

— **Účinnok jedného kaprála.** Lvovským novinám: „Kurjer Lvovský“ z Lubačova píše nasledovnú udalosť: Jedon obecný vojak III. ulánskeho pluku utiekol z Rusova, kde bol na stanici. V Lubačove rýchlo chytili toho úskoka a hneď to oznámili posádke v Rusove. Z Rusova potom išiel na koni do Lubačova kapráľ menom Sibialko, aby toho úskoka priviedol domov. Túto úlohu takto rozlúštil: Úskoka priviazal koňovi na chvost a cvalom sa pohol na sedem kilometrovú cestu. Ten ubohý vojak na ceste sklesol, ale kapráľ nedbal o to. Konečne i kôň zunoval takúto zábavu, kapráľa shodil so seba a rozohnal sa cvalom na útek, za sebou vlečúc ubohého vojáka, pokým sa neodtrhnul s neho. Toho nešťastníka na druhý deň našli mrtvého: hlavu mal roztrepanú, všetky kosti dolámané. Toho kapráľa zatkli. — Tento príbeh bystro vysvetľuje záležitosť husárov v Bratkovicách s ktorými ich strážmajster musel zachádzať na spôsob tohoto kapráľa, až konečne proti nemu povstali a svojho mučiteľa zabili.

— **Zmútky v Chíne.** Ruské noviny „Novoje Vremja“ píše: Lau-ču-fu, sídelné to mesto krajiny Kaušu mohamedánski povstalci zaujali. Povstalci všade

zabili čínske vojsko a neodvislé kráľovstvo chcú založiť. Z Kašgaru a z iných krajín vojská sa pohy proti tým povstalcom. V strednej Chíne viacero potajomných spolkov sa spojilo s mahomedánmi.

— **Zatknutí štátni úradníci.** Sotva že sa zavrely na niekoľko rokov žalárové brány v leopoldskom zámku za Zoltánom Irinyim a Jozefom Cikóm, ktorí poštovú sporiteľnu oklamali s pofalšovanými knižičkami, zas novejšie stal sa podobný klam pri poštovej sporiteľni. Zas dva štátni úradníci spáchali klamstvo, ktorých aj zatkli. Mená ich sú: Andrej Zubek rodák z Miškovca, 36 rokov starý, úradník pri poštovej sporiteľni a Aleš Žembinsky rodák z Rábakováči, teraz kontrollor v ministerstve finansov 2-ho novembra boli zdrapení, lebo na základe sporiteľných knižčiek pofalšovaných od nich za dlhší čas na škodu poštovej sporiteľne asi 8000 zlatých vzali, a tak právne zločinom falšovania verejných listín sa môžu obviňovať. Svoj zločin obidvaja vyznali, udajne nemajú súdruha v tom zločine.

— **Požiar vo fiumánskom prístave.** Z Fiume sa telegrafuje: na anglickej Iodi menom Marva, ktorá stojí na Rive Štefanií, následkom toho, že sa mokré konope zapálily, vypukol oheň a keď aj ľud na Iodi hneď započal hasiť, plameň rýchlo sa rozšíril. Pri hasení pomáhali i hasiči matrozom. I parofode púšťaly silné paprsky vody na horiaci náklad. Len o niekoľko hodín podarilo sa udusiť oheň. Škoda je dosť značná, ale všetko bolo poistené.

— **Odvážliví lupiči.** Z Amsterdámu sa píše: Po meste je najväčšia rozčúlenosť pre jedon zbojnícky útok, ktorý s neslýchanou odvážlivosťou vykonali. 3-ho novembra po polnoci, štyriacť darebákov, každý súc ozbrojený kyjárom, vrútilo sa do kaviareň v tej najľudnatejšej ulici a hosťov olúpili. Kto sa zdráhal peniaze alebo iné drahoceny oddať, toho nabili. Asi jednu úplnu hodinu robili neporiadok, keď prišlo 25 policistov, potom sa rozprchli.

— **Povodeň v Chorvátsku.** Podľá jedneho telegramu zo Záhrebu v Karlove povodeň zaplavila predmestia. Dva ľudia sa zatopili. Henrik Rosenfeld delosirelecký to desiatník na zaplavenom priestore s koňom pomýlil sa na zlú cestu, prúd ho zachytil, zatopil sa vo vode. Kôň vyplával na suchú zem. Ján Schutz, mesiarsky tovaryš, ktorý sa ponáhal ísť na pomoc Rosenfeldovi, tiež sa utopil. — Nižšie kraje rieky Sávy sú v nebezpečenstve. Pri Cikvenici (v kostajnickom okrese) voda pretrhla násip.

— **Upovedomenie.** *Ľudová strana* v Budapešti (VIII. József-körút 31/b. II. emelet) *krajinskú sústrednu pisáreň* otvorila. Obecenstvo sa vyzýva, aby túto *pisáreň* hneď upovedomilo o každom pohybe *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnu službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokolvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. *Odkiaľkoľvek a čokoľvek by neкто písal, nikdy nech nezabudne na čele svojho listu meno volebného okresu a stolicu pomenovať.*

Milodary.

Na útraty, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novin: Mikuláš Lepsényi bohužiaľ bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Nagy-Šurány: Boris Kadarčík 1 zl. — Szepes-Ófalu: Ján Nalepka, Ján Jaszovszky, Michal Fábrián, Ján Pjontek, Adolf Gürsching po 50 kr., Antal Kosztelnicsák 20 kr. — Cleveland N. Amerika: Jozef Maczo 1 zl.

Za poslané milodary, jako tiež za poslané útrpné riadky v mene milého mučedníka našej svätej veci najvrúcnejšie vdaky vzdávame. Požehnaj Bože štedrých darcov s nebeským i zemským požehnaním.

DOPISY.

Z Oravy.

Vysokoctený pán redaktor!

V časopise „Kresťan“ z 20. októbra t. r. s veľkou pozornosťou som prečítal dopis p. Rybára: „Úprimné slovo k Oravcom“. P. dopisovateľ píše: že v Orave sú kresťania otrokami židov, že žid je pánom, sedliak podnožkou Izáka; žid sa vozí na koči, sedliak na talige atď. — Áno sú otrokami, lenže nie všetci. Dodávam, že židia, nielen v Orave, ak aj v Luptove, aj v iných stolicách, ba v celom Uhorsku, v celej monarchii, sú páni. Prešiel som toho roku tri razy Halič, Šlezsko, Moravu, Česko. Bol som toho roku aj vo Viedni a čo som skúsil? Skúsil som, že viac menej aj tam sú židia páni. Vo Viedni už im klepli na zuby. Daj Bože! aby aj u nás sa tak stalo! Židom sa nechce robiť a predsa sú páni! Sedliackú prácu žid nerád koná, remeslu nerád sa oddáva, a keď sa tu i tam oddá, to len ľahšiemu n. pr. krajčírstvu, obuvníctvu, ale aj pri tom nerobí, robí zaň kresťan. Že je tak, dokážem príkladom. V obci, v ktorej písať týchto riadkov býva, nachodí sa jeden žid, ktorý je obuvníkom a či tento šije? Horkýže! Cvála sem tam. Dží si tovaryša a ten robí za seba, robí aj za žida majstra, dakedy do pol noci, ba aj do rána. Jednoho tovaryša mal u seba 22 rokov; tento usilovne pracoval, častokrát až do pol noci, až do rána a nemal ani len poriadných šiat. Keď som sa ho pýtal, prečo nechodí do kostola — bol katolík — povedal: Nemám do kostola šiat, otrhano hanbím sa ist. On nemal, ale žid majster, žida majstra žena, deti a má ich dosť, jako obyčajne židia — mali pekné šaty, dobre si žili a pofutovania hoden tovaryš nemal ani krajciara. Keď som mu viac raz povedal, aby nechal žida, pracoval na svoju ruku, čo myslíte? Či ma sluchnúť nechcel. V najväčšej biede v nemocnici dokončil svoj mizerný život. Takých príkladov môhol by som dosť predniesť. Žid nerád pracuje. Že žid práce sa bojí, dokazuje aj všeobecný dejepis. Strach žida pred prácou je prastarý, už od Rimanov za časov republiky zpozorovaný. Pompej Veľký dal mnoho židov spolu aj

s kráľom Aristibulom do Rímu dovieš. Tu boli jako otroci predaní. Ponevác ale nechceli pracovať, boli odkázaní ku osadeniu sa za Tiber. Aj cisár Jozef II. darmo sa namáhal zo židov remeselníkov a roľníkov urobiť. Najnovší čas tiež dokazuje. Prečože židia, keď im ich baronované plemeno — súdruh Hirsch miesto vyznačil v Amerike, prečo tam nezostávajú. Preto, že sa im pracovať nechce. Oni najradšej len medzi kresťanmi šachrujú. To je pre nich najľahšia a najvýdatnejšia robota. Sedliak mozoluje, má len ošarpanú stodolu, otrhané galoty, kdežto židák, čo nepracuje, len šachruje, má krásny dom, pekné kabáty. Kresťania! Buďte múdri, nedajte sa cicať od židov. Nekúpte nič od žida, nepredajte nič židovi. Potom prídu časy, aké ešte nebyli!

Vahanovský.

Detrekö-Csütörtök 1895 13. okt.

Prevelebný pán redaktor!

Veľmi sme sa tešili, že spôsob sriadenia ľudovej stránky vo Štvrtku v našom milom „Kresťane“ uveřejnili. Nech vidia nášho smýšľania, viere svojej oddaní ľudia, jako sa majú sriadiť v jednu celosť, v ktorej by ľahšie mohli sa brániť proti útokom liberálnej stránky a jej havkáčov. Avšak máme tu jedného pekelníka, ktorý pokoj ruší medzi nami. Je to jeden z tých síce, ktorí každý deň skoro trochu pri veľmi hlboko pozierajú do pohárov, a na ktorého veru z nás nikto nič nedá, ano hanbíme sa zaňho celá poctivá obec. Tento keď sa tak o tom civilnom páreniu vypraváme a našu rozhorčenosť nad ním vyjadrujeme, skočí nám do reči, a toto sú jeho slová: „Ticho! lebo poviem! poviem! Však aj ten Váš farár tiež dostal, nechcel by som to znášať. Ktosi ho udal služnému, že nás povolal, a keď to ešte ráz spraví prinde k zavretiu.“ „Ale čo táráš ti pekelníku; ztrať sa, nech ňa ani nevidíme“ zneje obyčajne odpoveď naša.

Mne to ale v hlave vrtalo. Išol som ja do fary a opýtal som sa ich, že či je to pravda, čo ten „pekelník“ vypráva. „Duša môja já neviem o ničom, môžete mu to povedať.“ Znela odpoveď nášho duchovného pána.

Avšak netrvalo to dlho, už ľudia šeptali, „pán farár dostali citáciu ku služnému“. Čo to bude? tuším ten „pekelník“ čosi vyňuchal.

A v skutku vidím, že pán farár 11-ho októbra išli do Malacek k služnovskému úradu. Tuto pán služný Jozef Pecko sdelil pánu farárovi, že „úradnou cestou“ (prosím vás pán redaktor! nebude to pán notár náš?) sa dosvedel, že 25. aug. verejne ľudové shromáždenie na dvore svojom vydržiaval, bez toho žeby to bol predstavenstvu obce alebo politickej vrchnosti oznámil. Že on si to za povinnosť držal oznámiť svojej vrchnosti, (snáď aby mal chrbát zakritý) ktorá mu nariadila, aby v tejto veci zákonitě pokroky činil. Tu vyslyšali pána farára, ktorý sa osvedčil, že on žiadne verejné ľudové shromáždenie nadržal, ale len súkromnú poradu s niektorými svojimi veriacimi, a preto aj nikomu neoznámil, vypočúval rychtára a pána notára a vydal sentenciu, že ponevác pán Karol Lenkei detrekeö-štvrtecký duchovný verejné ľudové shromáždenie držal, bez toho, žeby to bol oznámil vrchnosti obecnej alebo politickej, odsúdil ho na 50 zl. a v páde nemožnosti platenia na 10 dní zavretia.

Pán farár apelloval. — Vidíte vct. pán Redaktor, jak smutné veci sa u nás v Uhorsku stávajú?! Ja som

myslel, že si môžem do mojeho bývania povolať bá.s-koho, a bárs kolko, a môžem tam iba kotrbance há-l-zať bez toho, žeby som to musel neko nu oznámiť? Nuž ale tí páni veľkí, ktorí majú ešte moc v rukách, myslia, že nás tým od ľudovej strany odstrašia. To veru nie, a tu verejne prisaháme, že od ľudovej strany neodstúpime, a keby sa nad nami aj hrozná búrka vznášala, skaly pukaly, duby lamaly, zem sa triasla, my stojíme stále pevne pri ľudovej strane, jako múr. A pán farár mi povedal, že veru on si ústa zapchať nedá ani žiadnym spôsobom sa od horlivej oddanosti k ľudovej strane odstrašiť nedovolí.

Volič okresu stupavského.

Z Judapeštu, 1895. 25-ho okt.

Prevelebný pán redaktor!

Už rozličných nápisov dopise som čítal, takéhoto ale ešte nie. Je to veru aj smutný nápis; ukazuje on, kto rozkazuje v hlavnom meste Uhorska

Sú tu všelijaké čudné veci, o ktorých ľudia z okolia ani pochopu nemajú.

Tu asi na 15—20 tisíc duší padne jeden kňaz. Ľudia väčším dielom viac hľadajú na mammonu, jako na Boha. Obecenstvo vôbec je nádhrou tak našuté, jak goľvatý holub; širák ači cilinder na ulici; a mečka v truhlici.

Krivosých mešťanov je tu mnoho tisíc kusov; za každým krokom vidí človek pred sebou krivý nos.

Ženské tiež rozlično sa chovajú; jedna jak páv nádhrou preberá s nohama, druha jak mutek, takú pokrývku má na hlave; tretia jak veve ica strečkuje po drotuáre; iná zas jak mudrc si vylepí okuliare na nos a kuká z pod štie, aby o kameň svoje sa paprče neurazila.

Mužskí sú tiež rozliční. Doktorí sa tak zamyslí vo vykrucováni bajusov, že si čelo uderí o stlp lampový; druhý tak rozhadzuje s paicou, až dakoho po boku uderí, ktorí mu potom za cho vylepí, jestli je mocnejší. Sa i taký nájde, ktorý, div mu oči nevyskočia, tak sa díva; čo je nového pred ním. Doktorí švácajú bez duše, jakby im aspoň bývanie v ohni stálo. Zas iný tak rozhadzuje s rukáma, jakby sa aspoň s Tisom dohadzoval v snehovni.

Deti sú tu mnohé nepodarené. Škôl je tu málo, a mnohé ani nechodia do školy; keby cudzý jako voš pod chrasťou tak toho šol na ulici, i tak si najdú zádrapku, aby s neho posmech činili.

Keď človek zostane stáť na ulici a počne dívať sa na jedno miesto, jak opice, hneď ich príbehne aj päťdesiat, aby svojej všetečnosti uhoveli, na čo sa ten díva.

Mnohí; väčšia čiastka pozná chrám, ale len s vonku; vnútri mnohokrát len preto sa nachádzajú doktorí, aby maľovku obdivovali a nábožným na odpor boli.

Čo sa titulov týče; poselkyňa je slečnou; klučiarka veľkomožnou, kuchárka ctyhodnou paňou; sluha mladý pán; majster veľkomožný a učení sa menuje pánom podtovaryšom.

Jak ct. čitateľ je zvedavý, jaké sú tu pomery ešte, i to mu môžem sdeliť, ale až druhý krát.

Nitričan.

Nemecké-Požňany, Inowraslaw, 20 okt.

Prevelebný pán Redaktor!

Trebárs nie raz i nie dva sme sa chystali naše city radostné i žalostné milému nášmu „Kresťanovi“ na javo dať, predsa ako neučení, jednoduchí ľudkovia netrúfali sme si naše myšlienky, choc snad aj zdravé, bez chyby na papier položiť. Keď ale vidíme, že naši milí varšavskí rodáci, ktorí tie isté školy chodili, čo aj my, svoje dopisy v „Kresťanovi“ uverejňujú, nuž teda pochlapíme sa aj my, načarbeme jedno-druhé a poskaržíme sa s tým, čo nám na srdci leží.

Divné to časy, prevrátený svet, keď už aj my po ďalekej a širokej cudzine sa túlajúci drotári politizujeme, tojest do pánskych figľov, šelmovství a huncútství nosy vstrkáme. Hej veru to divno. Miesto toho, čoby sme mali hľadať naše kapsy a sochy s peniazmi napchávať a celý bolestný ruženec všeliakých krajinských stoličných, obecných poplatkov a daní na oltar drahej, od 1-ho októbra už prešťastnej, prebľazenej a povýšenej vlasti našej s hazafickou ochotnosťou pri-nášať, my pri maličkom našom obchode a remesielku sa už i s politikou, vlastne s kabatkárskymi figľami, klamstvami a podvodom zaoberať počíname. Veru to nenie dobre. Veď za oného času, keď sme sa boli na žilinské kat. shromáždenie chystali, aby sme už raz i z úst vysokostojacích, šľachetno smyšľajúcich kat. mužov opravdivú, kat. politiku očuli, bol nám jedon stoličný úradník zahrnil: „Az ebadta! načo chrapúňom politika? Čože veríte tým kňazom vašim oslom? Tí vás len v hlúpute a sprostostách držia a klamú. Čože búrite s akýmisi kongressy pokoj vlasti? Čo nečúšite kdesi, ako biela pod chrastou? No však len počkajte, od včulku to inak pôjde! Však maďarok istene všetkých nezbedných Slovákov naučí poriadku!“ Hej veď veru vieme, že to už ináč bude, ináč i v tých našich pugilároch. Už nám ani tieto, ani kozičky a húsky, ani telce a prasiatka nebudú stačiť na porcie, príražky a cibílnych farárov kancelárie. Hej už rad radom budeme očúvať bzsovanie a strašné: fizešš az ebadta! ako to za jari bol zreal jedon exekútor na jednu úbohu vdovičku, keď jej teliatko za chvost z chalupy vliekol.

Hm, hm! Kto by si to bol len myslel. Teda tí naši duchovní tatíkovia dosavád nás len v samých tmách držali a samé hlúpoty a sprostosti učili. Nuž a viete vy múdri páni nadžupaní a podžupaní, služnovci a sudcovia, sirotskí tatkovia a notári, pisári a poštári, štátni kňazáci a matrikári, Judáš i Kajšaši, Piláti a obrezanci, potrimisky a chlebičkári, volebné hlasy kradnúci tatári a podľú krádež ospravedľujúci stoliční bašovia, antikristi a zlorečenci, Belzebubi a všeliakého druhu liberálni čerti a diabli — viete vy, čo nás tí naši duchovní dovčul učili? Učili nás úctu k Bohu a cir-kvi, večité pravdy Kristovej viery, potrebu náboženstva a čistých mravov. Učili nás úctu a vernosť k vlasti a kráľovi, úctu, poslušnosť a lásku k svetským vrchnostiam, akožto od Boha pochádzajúcej moci zákonným majiteľom. Učili nás všeliaké dane a príražky, akožto na zaokrytie krajinských požiadavok potrebné veci, bez reptania a protivenia sa splácať, lebo sám Spasiteľ to naložil. Dajte cisárovi, čo je cisárové. Učili nás majetku a osoby, česti a dobrého mena, slobody a práv našich bližných, teda i židov a či pokrstených, či nepokrstených pohanov so zlým úmyslom sa netýkať. Učili nás krivdy, protivenstva a úražky s trpezlivosťou znášať, zlé zlým neplatiť, a keby nám exekútor i tú poslednú kozičku z maštale ťahal, sa nepomstíť, ako sa

bol v čačianskom okrese pred pár rokmy jedon roľník pomstil, keď v náruživosti a hneve Kulifaja exekútora nožom prepichnul. Učili nás, aby sme nekradli, na váhach a mierach, v kúpach a predajoch neklamali, z ohľadu dostania assekurácie nepodpaľovali, ani zo zisku ani zo zlosti krivo nesvedčali a neprisahali. Učili nás, aby sme články či pokrmné či nápojné nefalšovali a bližného takýmto spôsobom neozbýjali. Učili nás, aby sme prešibalých fiškálov, keď nás olúpili, a nesvedomítych sudcov, keď nás nespravodlivo odsúdili, nepreklínali, za živa do pekla nehádzali, lež radšej za nich sa modlili. Učili nás, aby sme pilní, usilovní, pracovití boli, v miernosti a striezlivosti, v láske, v pokoji a svornosti žili, o rodinky naše otcovsky sa starali a blaho telesné i duševné pred očima voždy mali. Hľa ctení liberálni pánci, toto je tá tma, v ktorej nás kňazstvo naše viedlo; toto tie hlúpoty a sprostosti, ktorými rozum a dušu našu nadievalo. Nuž a vám sa to neľúbi? Vy na našich kňazov kopy blata a hnusu kydáte? Vy nás od našich kňazov odtrhnúť, jejich učenie, slovo Božie opovrhnutým učiniť a nášho kresťanského ducha vašim prekliatym, podlým a smradľavým liberalismusom nakrmiť chcete? Nuž dobre teda. Staň sa vám podľa chuti a vôle vašej! Len že silno si do kotrby vašej zahľobte, že akonáhle sa rozum náš liberálnym svetlom osvietil, akonáhle sa naše srdco, plúca, žalúdok, črevá, mozky, krv a kosti liberálnych, bohaprázdnych zásad naplnily, vtedy keď Boha, Ježiša viery prám ako vy si viacej nevšímame, keď učenie a zákony cirkve svätej, ako vy odhodíme, keď pápeža, biskupov a ostatných námestníkov Božích, ako vy nenávidíme a oplujeme, keď svedomie z duše ako vy stať dáku handru vysotíme, keď sa z náboženského a ľudského citu ako vy vyzlečieme, vtedy navzdor všetkým hajdúchom a žandárom vaše plundry náležite vyprášime a vykefujeme, ohrady vášho s liberalismusom utvoreného neba a raja napriek všetkým vojskám, žalárom a katom poľahučky roztrieskame, vaše pomocou liberalismusu nadobudnuté majetky a bohatstvá sebe bratsky rozdelíme, liberálny raj, liberálne nebo si postavíme a liberálne radosti a rozkoše požívať budeme. Nuž akože sa vám to ctení liberálni pánci ľúbi? Čože na to reknete, keď Slováci váš liberalismus, vašu bohaprázdnosť, vaše nesvedomstvo a z tohoto pochádzajúci zemský raj budúce prevezmú a liberálny, bohaprázdny, nesvedomíty, no so zemským nebom spojený život povedú? No nemeravejte, netriaste a nefakajte sa! Kresťanskí Slováci, či katolíci, či luteráni, radšej sa nechajú od svojich oslovských duchovných po náboženskej tme viesť, hlúpotami a sprostosťami Ježiša cirkve krmiť, akoby mali po liberálnom svetle kráčať, nauky múdrych liberálcov nasledovať a od liberalismusu splodeným a vychovaným socialistickým násilím zemského blaha obsiahnuť. Radšej v statočnej a čestnej chudobe živoríť, ako potupou a podlosťou sa vyšvihnúť a sebe voľkať. Kresťanský Slovák si zachráti statočnosť, česť a čisté svedomie, potupu, podlosť a oplanstvo nechá liberálom. Viac má sedliak citu v otrhanom krpci, ako liberálci v roztopašnom srdci.

Vysokí a nízki liberálci ustavične vyrukujú a vytrubujú, že nikdy nebolo v Uhrách takeho pokroku, rozkvetu a slobody, ako za našich čias. Och pekný to pokrok, utešený rozkvet, zriedkavá sloboda! Pokrok v štátnych, stoličných a obecných farchách, v psote a mizerii. Pokrok v dráčstve, zbojstve a lúpeži. Pokrok v úpadkoch majetkových, v dlžobách a licitáciach. Pokrok ku vrecu a žobráckej palici, ku zúfalstvu, ku priepasti. A te... rozkvet, rozkvet! Kde sa len

obrátime, všetko kvitnúť vidíme. Kvitnú nezabožstvá, nemravnosti a nevera. Kvitnú klamy, mamy a falše. Kvitnú figle, podvody a huncútstva. Kvitnú nespravodlivosti, nepravosti a šibalstvá. Kvitnú nesvedomitosti, podplácania, krivé prisahy a krivé súdy. Kvitnú nefudskosti, podlosti a oplanstvá. A tá chýrečná maďarská sloboda kde je? V starých potuchnutých knihách, ktoré sa zákonmi a konštitúciou prezývajú, ale v živote ani chýru ani slychu o slobode. Alebo je to sloboda, keď uhorskokráľovské úrady všetké predvolania a oznamy, upovedomenia a výroky navzdor zákonu, ktorý vedľa maďarskej i slovenská reč predpisuje a požaduje, nám len v maďarskej reči dorúčajú, tak že chudák Slovák, jestli chce vedieť čo v doručenom úradnom dopise stojí, od Annáša ku Kajfášovi, od Piláta k Herodesovi musí behať a po hánky zderie nohy, kým sa dozvie, čo tí pánci sním chejú. Či to nevzbúri krv človeka, keď v celom maďarskom doručení iba tento spodný riadok. „A peniaze nezabudnite doniesť!“ najde po slovensky? Peniaze teda i po slovensky vedia z rúk ubohého Slováka vyškriabať, práva však jeho Bohom, prírodou a zákonom mu dané po maďarsky zauchujú. Či sa to môže slobodou nazývať, či to nenie horšie, ako kdesi v pohanskej Asii, alebo v divej Afrike, keď horlivý Slovák nesmie v posvätnom chráme Spasiteľa sviatosť stavu manželského, kedy jemu ľúbo, uzavrieť, lež proti svojmu svedomiu kakémusi štátnemu capkovi — židovi, kalvínovi, nezabožovi, nemravníkovi — musí čichrať prvej, na jeho čapicu (infulu), oplecko (štólu), a osmičkami vyteremtetovanú attilu (čierny pluvial) sa dívať, nesmysel za pravdu držať a zovnútorne to činiť, čo v srdci úplne opovrhne? Či je to sloboda, keď matrikárske farchy, ktoré dľa zákona štát má znášať, ministri obciam na krky zvesia, ktoré obce so starými matrikami do cela spokojní, žiadnych nových čertov-diablov nepotrebovaly? Či je to sloboda, keď slovenskí občania takeho musia za ablegáta zvoliť, akého im liberálna vláda natisne? Keď tomu musia dať hlasy, o ktorom nič chvalitebného neočuli, alebo o ktorom popredku vedia, že im bude nepriateľom, že ich zapredá? Či to nenie do porazenia, keď Čačani nikdá nevydeného, zo žida na kalvína prerobeného akéhosi Lánciho museli poslať do snemu, aby im tam náboženstvo a vieru zahnusil? Keď Novomešťani radšej teľa by si boli vyvolili, — to by aspoň kedy-tedy bolo zablačalo — a predsa museli tú nemú múmiu Šípkovú medzi mamelukov vstrčiť? Keď Žilinčani už roky len preto šikujú vláde Šmialovského, aby si úzku železničku pre Rajecké-Tepličky vymodlikal? Keď Bytčani od nepamäti sú prinútení svojho Matusa'ema, na tele i na duši zoschnutého Egresa len preto do Budapešte expedirovať, aby sa tam karetky zahral a hlavou sebe dľa ľubovôle ponatriasal? Keď Bystričani len pri seba zastupujúcom Žabokreckom, Púchovci pri spanilomysefnom, biskupské vína statočne pohahovať a biskupom zdvorilo sendedovať znajúcom Durovi Kubinskom musia vytrvať? Či to zaslúži meno slobody, keď tatárski liberálci všetkých občanov o ktorých len trúfajú, že k ľudovej strane fahajú, o volebné právo bezočivo olúpia, naproti tomu ale všeliakým pridencom a kaftaniakom, trebárs ani za hrsť majetku nemajú, alebo dane poplatili, keď len liberálne cítia, volebné právo do vačku vstrčia? Či to nepohne citlivého človeka hlboko, že z počtu dihopolských našich voličov Ondreja Mičuru vyhodili, lebo nemal porciu zaplatenú, Múrica však Langfeldera v menoslove nechali, trebárs na 1894-tý rok 44 zl. 63 kr. pozemkovej dane ani dovčulka ešte nezaplatil? Keď ale náš pán kaplán vidomočité toto urazenie volebného

zákona chcúc napraviť, stráti a vytretia Langf. Ide a reklamáciu zadal, najprv Múric Lipšer, ktorého sa to ani bymak netýkalo, napadnul pána notára Čajdu, prečo vyšla reštancia Langfelderová na svetlo (nestydatá dotieravosť židovská!) potom ale pán Domanický slúžny ho mydlil a kefoval, ako sa opovážil hlavnú knihu daňovú ukázať, prečo kaplána, choc i v mene zákona — zákon sem, zákon tam! — žiadal knihu, za golier nelapil a von nevykopynul? Že jestli aj na ďalej tak statočno a nie po židovsky, nie liberálne bude s privrženci ľudovej strany zachádzať, jednoducho ho zo služby vyzdvihne. Teda sme už v tom chýrečnom maďarskom, hazafickom, liberálnom svete tak ďaleko prišli, že keď dáky úradník podľa zákonov, podľa pravdy a svedomia jedná s občanmi, musí sa obávať, že o službu príde! Bašovský výstup dosiahol cieľu. Nešeredne vyobracaný a namastený pán Čajda na dôkaz reštancie rychtárom podpísany nepripojil svoje meno, následkom čoho stoličná volebná komissia reklamáciu odmrštila a Múrica Langfeldera navzdor pravde, citu a zákona v úžitku volebného práva nechala. Podobne i reklamácia pána Ludvíka Gáspára farára, v ktorej vypravenie schválne povykručaných priezvisk a s falšovaného veku voličov žiadal, bola odhodaná. Dva títo naši, zákon a práva v úcte majúci páni povinnosti svojej vyhovelí, na podlosť a oplanstvo ale nerátali. Že arciliberálny pán Domanický s vyhodnotením ty odpovedal na zákonnú a právnu žiadosť jedného čestného občana, tomu ani my jednoduchí drotári sa nečudujeme. Pán Domanický bol, ako známo, v Jeseníci dedinským učiteľom. Na jeseníckých dedinských školníkoch praktizoval vyhadzovanie. Z jeseníckej sedliackej školy skočil do bytčianskeho slúžnovského úradu, kto by mu mal teda za zlé, že tú vzdelanosť, fajnovosť a hladkosť, ktorá medzi jeseníckými nevyváňanými jeho žiaky panovala, i do slúžnovského úradu vovliekol? Že ale pán notár Čajda nevyhodil pána kaplána, tomu sa tiež ani bymaček nedivíme. Pán notár, ako nám jeho nebohá maminka — Pan Boh jej daj ľahko duši! — neraz bola rozprávala, vychodil osem škôl gymnasiálnych a potom tie najvyššie školy vo Viedni, teda jeho vzdelanosť, vľúdnosť a jemný cit neprivedie ho ku grobianstvu a surovosti, ktorú vôbec Čajdovci, obzvlášť oproti jednému statočnému duchovnému, nikdy nemali a ani nemajú. No ale nechajme pána Domanického, aby sa mu nešťukalo.

Kdeže je teda tá svetochýrna sloboda Uhorska? U liberálnych ministrov, liberálnych úradníkov a liberálnych židov. My biedni, chudobní Slováci pod slobodou len tyranstvo a utlačanie, otroctvo a násilie, bašovstvo a prenasledovanie, kančuku a všeliakých práv zhabanie rozumieme. Ako očúvame, liberálna vláda preto dala hrob Arpádov hľadať a ho aj v skutku našla, aby doňho všetky práva, slobodu a blahobyť liberálnych Slovákov, Maďarov, Nemcov, Rumuňov, Ruténov a Srbov pri otvorení tisícročného jubileja slávnostne a nádherne pochovala. Škoda, že i kosti Arpádové nenašli. Bo keby sa tie vzduchu tej liberálnej maďarskej slobody dotkli, doista by z mrtvých vstal Arpád a všetkých lúpežných rytierov liberálnych by s obuškom rozprášil.

V liberálnych Uhrách tým novým protináboženským zákonom sa najviac židáci tešia. Lebo tie zákony so sebou prinášajú ľahostajnosť, neveru, nemravnosť, rozplieňujú záhubu, zkažu a divokosť. A kde je ľahostajnosť, nevera a nemravnosť, kde panuje zhuba, zkaža a divokosť, tam má žid obyčajne najlepšiu žatvu. Uhorsko je židovský Kánaan, v ktorom maďarský boh

židom potoky mlieka a medu požehá a. V Uhorsku na každom vršku a v každej doline, v každom hájiku a na každej ceste, v každom meste a dedinke vidíš sochy zlatého tefaťa, pred ktorým od ministra až po posledného rychtára každý liberálny stvor na brucho padá a talmudského ducha zvelebuje. Nepredarmo úhrnom sa sype židovstvo z Ruskej i Poľskej do tej slávnej a krásnej krajiny uhorskej. My chudobní Slováci sa po celom širokom a ďalekom svete porozlážame, sa trápieme, žižníme a hladujeme, aby sme židov krmili, šatili a bohatili. My hlúpi Slováci pol zdravia necháme vo svete za groš, a keď domov prídeme, groš t.n tvrdo vyrobený nie žeby sme si na staršie dni a pre naše defurence do truhly na sedem zámkov zavreli, lež groš ten drahý za smradľavú pálenku, z práškov robené víno jedovatými koreňmi ochorené pivo, gypsovú múku likéry z cigórie a iné falšované veci židovi nemilobohu do hrtana vstrčíme, z otrhaného, česnakového kozkára, handrára, sklepníka, krčmára naduého pána robíme, sami však na psí tridsiatok, na žobrátku palicu vychádzame. Páni židia ale, ktorým sme volkali, ktorým sme viac než sv. písmu verili, ktorým sme i tie najväčšie tajomstvá na nos uviazali, k vôli ktorým sme krivé svedoctvá a prisahy vydávali, z ktorých návodu sme i kde-tu podpafovali, pre ktorých a za ktorých sme si svedomie zahnusili a dušu zavraždili, židia tí, keď im krídla narastly, keď sa ako bravci vykrmili, keď nás a naše deti o roľičky a statok, o chalúčky a spokojnosť doniesli, keď obec sťa tie kobylky egyptské spustošili, sprostým slovenským dedičanom, Janom a Mišom, Ďurom a Martinom, Marišiam a Harvám, Zuzám a Dorám päty otrčia a hajdy! ďalej ufrknú. Dlhopoľský Folkman s 80 tisícmi do Budapešte; hrbatý a voľavý, šmatlavý a šúry Jožko Šlesinger s 5-6 ukradenými, vyklamanými tisícmi do Ameriky: turzovský veľkomožný Heller, s ktorým ablegáti a stoliční páni ruky stískali, a ktorý v Turzovke sťa dáky gróf panoval, ako chýry nesú, do vyjedrávania, z vyjednávaní do bankrótú, z bankrótú s plnými včakami pod inú firmu, alebo do nejakého väčšieho mesta. Hľa tak múdri sú židi, a tak nepozorní osli sme my Slováci.

Vieme, že niektorí liberáli nám pre tieto riadky vyčítajú, že sme nie hazafíci, lež nepriatelia vlasti. Strela jasná do mizernej vám duše! Nie sme podlí hazafíci, nie nepriatelia, ako vy, lež statoční, verní, dobrí synovia vlasti, ktorú vy len usavične dojíte, cuclete, mlčáte, nemilosrdne derete, my ale ako utrápenú, od vás kynozenu, humpľovanú matičku našimi mozolmi, tvrdými prácami, krvopotne, vyrobenou mzdou neunávene vydržujeme. Vieme, že so stránky liberálnych Maďarov kamene budú na nás leteť, no my kresťanskí Slováci sa s tou myšlienkou tešíme, že statoční, čistí, rodení Maďari, nakoľko ich s Dolniakov známe, s nami cítia, tak ako my smýšľajú; ktorí ale Maďari kresťanstvo a národnosť, slobodu a práva utlačajú, kantria, to sú z podlých Slovákov, Moravčikov, Čechov, Rumuňov, Nemcov, Srbov a Rusínov spotvorení bastardi, polo- a štvrtmaďaríci, ktorých necharakter a zločiny jednoducho opovrhne.

No ale čo nás vlastne k písaniu listu tohoto pohnulo, to je milá kaplnka nášho Dlhopoľa v milom hájiku mričníkom. Všade sa chystajú k oslave tisícročia krajiny, teda i my na dohotovenie po nníka obce našej, prekrásnej kaplnky k úcte a chvále bl. Panny Márie a na jej ozdabu sme sbierku medzi sebou urobili a milodary v summe 50 zl. cestou Jána Pavlovčika veleb. úradu fary dlhopoľskej odoslali. Velice nás potešilo, keď sme očuli, že rodáci naši z Lódze skrz

Juraja Korčeka 76 zl., z Temešváru skrz Martina Rybárika 66 zl., z Konitza skrz Juraja Myšiaka 20 zl. 92 kr., z Königshütty skrz Jozefa Parajíka 12 zl. na ten istý svätý cieľ boli poslali.

Odpustite veľactený pán Redaktor, že tak dlhú chvíľu sme Vám s naším listom spôsobili. No ale čo sme viac ráz čiceli napísať, to sme včul hľa naraz načarbali.

Ostávame Vaší ponížení sluhovia

Ľ. P., O. K., O. S., Ľ. K.
drotári z Dlhéhoľpa.

Rózsavölgy, 1895 5-ho oktobra.

Vysokoctený prevelebný pane!

Uznám, že som z veľkou zvedavosťou očakával prvý civilný sobáš, ktorý sa u nás stane, lebo dobre znám nášho štátneho pána farára a spolu aj notáriuša Gašpara Mátis, a vedel som, že sa tu nečo zaujímavého stane. A nemýlil som sa. Včerajší deň sa vybral k nemu prvý pán, ponevác dľa zákona to už tak musí byť, a síce Ján Horváth, syn ctihodného gazdu a kostolného otca Martina Horváth, so zasnúbenou sebe Ludmillou, dcérou zdejšieho gazdu Petra Danis, ktorý podobne je muž citu katolíckeho. Jako sa od ľudí nábožného smýšľania aj ináč očakávať nedá, dostavili sa u štátneho pána farára zasnúbenici bez všetkého zástupu svadobníckeho so svedkami, a v rúchu čistom síce, ale nič svadobnom. Nevesta bez venca, s ručníkom na hlave. No to vám bola potom komédia! Pán farár štátny div z kože nevyskočil, rozhnevaný táral dve na tri, že jako sa opovážili svadobníci v takom rúchu sa sem dostaviť, že to není žiadna uctivosť proti zákonu, že aj to, čo sa tu koná je sviatosť, že keď by nemal mimorádny ohľad, z kancelárie by ich vyhnal, že nevesta bez venca na hlave prišla jako nepoctivá, že keď sa mu podobný pád ešte stane, dá ho do novín, že beda, keď by tu bol pán slúžny prišol atď. atď. A táto liberálna kázeň spolu aj s cibílnym sobášom vyše hodiny trvala.

„Kašpare, Kašpare čo deláš?“

Ale nežartujme, ale pýtajme sa radšej toho nášho štátneho pána farára, na ktorej stránke jeho liberálneho katekismusa to stojí, že cibílny sobáš je sviatosť, kde to v zákone stojí, že nevesta musí mať veniec na hlave, že prítomný musí byť celý svadobný zástup? A od koho má právo svadobníkom sa vyhrázať, že ich vyhodí, že ich dá do novín? atď. Darebné je všetko liberálne namáhanie Gažko náš, striezlivý ľud nikdy cibílny sobáš za stav manželský neuzná, tým menej za sviatosť, a to aj s tým dokazuje, že vo svojom ruchu rozdiel činí, keď ku štátnemu pánu farárovi idúc, oblečie sa jednoducho, do kostola ale sviatočne.

Našeho ale Gažka pre svoju strašnú múdrosť a pre svrje liberálne zásluhy odporúčame za nadžupana do Šelpíc.

Jeden Rošindolan.

Z Ostrova.

Vysokoctený duchovný pane!

Nedávno sa ohlásil z našej fary jakýsi „Malý gazda,“ ktorý vraj v Trebaticách býva. Ja tiež som farník krakovanský, ale v Ostrove bývam, ktorá obec leží od Krakován k severu asi na pól hodiny.

V úplnej miere podpíšem riadky „malého gazdu,“ u nás veru politické pomery sú veľmi smutné. Keď p. Komlóssy vystúpil v okrese volebnom vrbovskom, do ktorého i my patríme, — sám sa doznal — že z našich bohatých katolíckych dedín každé vôto mu vyšlo na päť zl.; kdežto vôto po evanj. kopanicách za Vrbovom 1—2 zl. si rátal.

Videť to, že ožralstvo veľmi hlboko má u nás korene, keď všetko len za žranicu a slopanicu sa robí; češť zriedkavým výnimkam.

Prísny, obetivý vodca ale moc by tu vykonal; však ani na Horniakoch pečené holuby neletia do huby; že ale tam tak je pevná ľudová strana, že sa od liberálnej o zem bachnúť nedá: to sa musí pripísať horlivosti duchovných, ktorí so svojou dotieravosťou v tak veľkej miere rozmnožili „Krešťana“, ktorého sa notári a župáni viac boja, jako čert svätenej vody. Ani u nás neobráti ľud k ľudovej strane iné, jako rozšírenie týchto noviniek.

Aj to je veľká galiba, že náš pán notár, ktorý je veľmi poriadny človek a svoj úrad pravidelne zastáva, na ľud väčší vliv má, jako duchovní naši, a dľa svojho stavu musí byť pri vládnej strane; a tak my strachom naplnení občania radši sa učupíme a hlasovať neideme, jakby sme sa mali proti p. notárovi postaviť. *)

Teda ľudová strana naozaj len na chudobné obce sa má opierať; a také bohaté našinske obce ešte vždy tú protináboženskú stranu budú podporovať?!

Veru smutno stojíme; kedy sme sa len za včasu na cestu obetivavosti odhodlali, zakiaľ neztratíme všetky náboženské práva.

Viem, že je môj dopis krátky; darmo ale zmršťam čelo, keď mi už nič nechce na um prísť; prosím vás p. red. aj v takej krátkosti uverejnite riadky jedného zámožného sedliaka.

Z Nádaša 1895 2. novembra.

Velebný Pane!

S radosťou Vám sdeľujem, že moje slová k našim voličom v 43-tom čísle „Krešťana“ zaslané, daromné neboly. Dňa 30-ho oktobra bola u nás voľba stoličného výboru. Vystúpili na ľudovú stranu vel p. Martin Kollár farár nadášky, dr. Jozef Neumann pravotár; na vládnu stranu Pavel Šéda notár krupánsky. Už skoro ráno sa schádzali voličia do Nádaša. Radosť bola pozreť na ten zástup. Privrženci ľudovej strany najviacej pešky a praváci na vozoch, ktorých ale mnoho nepotrebovali. Najprv prišli voličia Bolerázki spievajúc piesne ľudovej strany, potom Binovski. Bixárdski naposledy Horno Krupanski každý pod vedením jedného neohrozeného vodcu. A tak sošli sme sa všetci na fáre.

O 10-tej hodine sa započala voľba. Ľud sa pod celou voľbou, ktorá do 4-tej hodiny trvala, ticho držal. O 4 och hodinách sa započalo čítanie hlasov. Inšie nebolo očuť len Kollár, Neumann, až kedysi sa ozvalo Šéda. Výsledok bol nasledujúci. Vel. P. Martin Kollár dostal 129 hlasov, Dr. Jozef Neumann 108 a Pavel Šéda 38 hlasov, a tak ľudová strana k svojej veľkej radosťi zvíťazila s najväčšou väčšinou a oboch výborníkov zo svojej stránky si vyvolila.

Bol bych doprial videť všetkým privržencom tú radosť, ktorá na tvárach našich voličov sa žiarila. Po

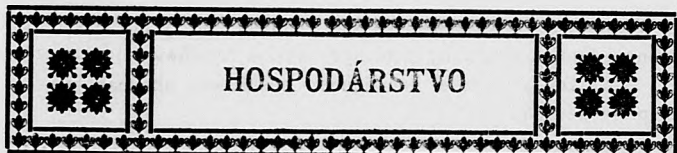
*) Dosť smutno je to, že sa ľudí viac bojí, jako svojho svedomia či kresťanského presvedčenia. Red.

voľbe s muzikou a so zástavami išli sme na obecný dom pre našich vyvolených a sprovádzali sme ich do fary. Tu najprv Pán farár, potom Dr. Neumann držali k ľudu oduševňujúce reči, v ktorých povzbudzovali voličov, by aj pri voľbe ablegátskej tak zmužili pri ľudovej stránke sa držali. Voličia potom medzi volánim „Nech žije ľudová strana“ išli do hostinca, kde pri muzike sa dlho pekne zabávali, ustavične volajúc slávu ľudovej strane a preč s liberálmi.

Jeden prítomný.

Prevelebný pán redaktor!

Voľba v Ompitáli na výborníkov stoličných. — Na deň 30-ho októbra v celej stolici prešporskej boli uridené voľby na výborníkov stoličných. V okrese ompitálskom vystúpili dvaja notári a moja maličkosť. A ponevác nižej podpísaný zvolený som za stoličného výborníka; preto cestou touto srdečne ďakujem cteným voličom, ktorí sa z Dolných Orešán, z Dlhej, z Borovej a z Ompitálu i v neprijemnom daždivom počasi vdačne na voľbu ustavili a na mňa hlasovali. Však ale tomu vyrozumieť nemôžem, prečo z voličov suchovských a košolnánských, ktorých asi pädesiat na voľbu prišlo, pomimo jejich p. farára ani jedon na mňa nehlasoval, lež jedine na obidvoch notárov. Či som sa nečím previnil oproti nim? To len snád nesmiem o nich myslieť alebo predpokladať, že ich snád oproti mne pobúrili páni šenkári z národu vyvoleného: Ignác Grünfeld, Jakub Preclmajer a N. Fürst? Lebo až by tak bolo, vtedy sa veru zle sa modlia: „ale zbav nás dozľého!“
Františ Petrik, farár dlhovský.

HOSPODÁRSTVO

Obrana proti chorobám sviňským.

Na základe myšlienok v „G. L.“ na papier daných vo veci v nápise tohoto článku spomenutej nasledujúce rady nech si zapamätajú majitelia sviň.

Chytlavé choroby sviňské tak prudko vandrujú a sa rozprestierajú, že liečenie býva bez výsledku; a preto už vopred, pred zavítaním tej choroby má jej majiteľ do cesty také prekážky vteperiť.

Tieto choroby náramné škody plodia, mnohým pohoničom žobrácii palicu do ruky strčia; majiteľov sviň v ustavičnom strachu kolíšu a krk vykrúčia nádeji, ktorej základ zaiste už od rokov sa pripravoval,

Príčina týchto nehod, chorôb sviňských býva pokazenie krve, čo obyčajne záhubu má za päťami.

Prameň ale tejto pokazenosti je rozličný: povetrie, nápoj, nádoba krmná, zlá chôva, chliev, ba i myši, ktoré tiež k takým chorobám náchylné sú, a tak keď taká myš v chlieve zdochne,

abo ju sviňa sprace: aj tá najzdravšia sviňa výnde na psi tridsiatok.

Najpotrebnejšie podmienky tejto obrany teda sú: riadna dobrá chôva, čistota, ochorených kusov hneďkajšie oddialenie a desinfcovanie.

Že riadna chôva jakej veľkej povahy je, to smutno zkusil už nejedon na svojej vlastnej škode, smutno zvolajúc: Už je pozde milý drozde, t. j. kebych si ja len prv bol všimnúť túto okolnosť!!

Potrava musí byť taká, aby ju žalúdok hoväda sniesol a stráviť môhol; a aby žrádlo v riadnom čase bolo poskytnuté. Pri týchto podmienkach sa žalúdok sviňi nepresilí a tak i proti chorobám je ona lepšie assekurovaná. U tohoto zvieraťa nenie tej choroby, ktorá by svoj koreň v žalúdku nemala, abo aspoň zo žalúdkom spojená nebola.

Veľmi treba chrániť svine od takej paše, kde je stará tráva. — Jatelina vždy nech je celkom čerstvá a nie zvädnutá. — Pri tvrdej stolici nie mocné lež lahodné prostriedky sa majú upotrebiť na vyhnatie blata črevového.

Nikdy sa nesmie toľko nakýdať do válova, aby si sviňe preplnily žalúdok, ba i bachor napchaly.

Čistota aj u sviň je pol života. Aspoň na šúch abo lakeť sa má pôda miesta sviňského do roka dva krát obnoviť; na spodku zem, na vrchu piesok má panovať. V lete je dobre častejšie kúpať tieto židom protivné zvery, lenže v čistej vode; ľahnúť si ale nesmia zaľal, zakiaľ celkom sú neni suché.

Čistý musí byť válov, ktorý radši nech je z kameňa abo z plechu, jako z dreva, lebo sa dá lepšie vymiť.

Kraj chlieva v jaseňi treba rozorať abo pokopať, na jar ale treba to pobrániť.

V zime nesmieme dávať veľmi chladnú vodu.

Ochorené kusy treba tak odstrániť, aby nemaly so zdravými dotýkanie.

Od neznámych ľudí z neznámych miest nesmieme kupovať sviňe; keby sme ale predsa kúpili, aspoň na čas nesmieme ten kúpený kus medzi domáce pustiť.

Rodinné množenie sviň tiež nenie k odporúčaniu, lebo každé neskoršie tak dochované pokolenie slábne.

Konečne musíme, jako svoj nos, pred očima mať nariadenie ministerské, a bedliť, aby i druhí ich zachovávali; lebo ony od spoľahlivých učencov na základe zkusenosti pochádzajú.

Kto si nedá povedať; toho netreba ľutovať; hľaď, aby sa táto veta teba netýkala, lebo vtedy keď sa ti škoda prihodí, nielen vynáhradý, lež i potechy budeš pozbavený. *Cachtičan.*

Ako odstrániť ložu z krávy ?

A viete čo je to jaký liek? nie drahý, a jednomu každému prístupný! Včúl dyňovisko najdete na roľách, v zahradách až na zbyť. — Povšímnite si ho, odložte za jednu otiepečku do skladu, a zdari sa vám pri telení kráv vašich! pýtate sa jako? Keď zbadáte, že loža po telení dlho nejde, vezmite dľa rozumu a zdánia z dyňoviska na jedon odvarok pre kravu — tento odvarok dajte kráve vlažný vyslopať, a buďte ubezpečení, že ložisko vyjde, a kráva bude zdravá. Keďby ste ale snáď vzali malý odvarok, a nemal by výsledku, dajte druhý, a zaiste sklamaní nebudete, lež poviete chvála Bohu. *Experto crede Ruperto.*

Verejná hovorňa!

Ja dolu popísaný kúpil som si hospodárske stroje od p. Michala Treskoň vo Veľkej Bytči, a som s týmito strojmi na najvyšš spokojný, chtiac byť pánu Treskoňovi povďačným za skutočne dobré a praktičné stroje, a za poriadnu obsluhu; vyslovujem mu touto cestou mojou najúprimnejšiu vďaku a odporúčam p. p. hospodárom, aby sa v páde potreby tiež s celou dôverou obrátili na pána Treskoňa.

Veľká-Lovča (tekovská st.)

Martin Hlaváč, roľník.

Veľký Obrázkový Kalendár
„Herkó-Pátra“

už vyšol z tlače a je k dostaniu u redakcii „Herkó-Pátra,“ Budapest (IV. Zsibbárus-utca 7. sz.). Veľmi ho odporúčame. Stojí len 30 kr. „Ludová strana“ veľmi moc vyhrá s ním, jestli sa rozšíri.

ODKAZY REDAKCIE.

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok „Svätého Adalberta“ (Vojtecha) v Trnave,

aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán Šimon Klempa kanoník v Trnave.

Spišské. Teplice. A. G. Vyplateno je do konca roka.

Katlovce. Prečo že ste nepodpísal vaše meno na ten dopis? Bez podpisu mena nemôhli sme ho vziať do povahy.

Linc. M. Š. My nemáme slovenského abecedára, obráťte sa na knihokupca Kolomana Rózsa v Budapešti, Szentkirályi u. číslo 30.

Račisdorf. Váš dopis ste nepodpísal vlastným menom, preto ho neuverejníme, ale aj ináč takých dopisov máme až nazbyt, lebo zo všetkých strán nám píšú, že „Ludová strana“ sa rozmáha, zo dňa na deň sa rozširuje, a teraz pri voľbách stoličných výborníkov všade vífazi.

Dolnia-Krupa. P. E. Váš dopis príde v budúcom čísle, v terajšom už miesta nebolo.

Banšká-Bystrica-Tajovo. V budúcom čísle nášeho „Kresťana“ váš dopis uverejníme.

Insterburg. G. K. S tými žiadanými knižkami Vám nemôžeme slúžiť, ale ani Vám neradíme, aby ste za také hlúpe knižky peniaze vyhadzoval; už by bol raz čas, aby ľud slovenský i lepšie knihy čítaval, a nie všeliaké nemožné, hlúpo vymyslené rozprávky, potom sa i lepšie bude mať.

Brocko. F. M. Obráťte sa na knihkupectvo Viktora Hornánszky Aradi ulica v Budapešti.

Boleráz. J. W. Zaiste smutno to vypadá, keď sa rychtár protiví smýšľaniu ľudu, alebo keď učiteľ sa postaví proti cirkvi; ale len poshovejte, veď to tí panáci obanujú a vezmú za to im príslušnú mzdu.

Vrbové. J. N. Vašej žiadosti sme vyhovelí; od týchto čias i v Kresťanovi budú udané ceny rozličných koží a remeňov.

»Cv.« Dostali sme, aj uverejníme; posial sme obsypaní prácami, preto nevyšla.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osôh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

VYOBRAZENIE

Poslednia cesta pytlíka. Pytlík hodil flintu na pleco, aby v hustom lesi ku koristi došol, po mnohom chodení stretne sa s jágrom namieri naňho, jäger ale skorej spustil kohúta; pytlík mrtvý klesol na zem. I jeho minulý život bol tak smutný, jako jeho smrť. I nebo jakby sa hnevalo naňho, taká búrka a výchor nastal. Rybár sa prežehnal, a so strachom plavál nesúc so sebou mrtvolu. Veru smutné jednanie to bolo mrtvolu otca doniesť deťom a žene.

Upozornenie!

Už aj v predešlom čísle nášeho „Kreššana“ sme zmienku urobili, že výtisky o ľudovej strane poučujúce v krajinskej pisiarni ľudovej strany sú k dostaniu. To i teraz opakujeme s tým pomerovaním, že kto sa o tieto výtisky hlási, nech svoj list pod týmto nápisom pošle:

Veľkomožný pán Ján Molnár

v BUDAPEŠTI

VIII. Józsefkörut 31/b II. em.

Knížná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„Kto má pravdu,“ sošit.

„Pútnik Sv. Vojtešský. „Kalendár,“ sú k dostaniu v Spolku Sv. Vojtecha v Trnave.

„Krátky dejepis“ pútnicko milostivého miesta v *Starých-Horách* (zvolenská stolica). K dostaniu je vo farskom úrade v *Starých-Horách*.

„Tajemstvá a krásy“ Božského Srdca Ježiša Krista od *Martina Húska*. Cena 30 kr., s poštou 32 kr. K dostaniu vo farskom úrade Garam Mindszent, *Bars Sz. Kereszt*.

Kto sa chce poriadne naučiť po slovensky *písať* a vôbec reč svoju materinskú tak znať, jako sa svedčí, tomu odporúčame nasledovné diela:

1) Slovenský Pravopis od Dra. S. Czambela. K dostaniu je v Trnave u knihkupca Horovica.

2) Josef Victorins *Slovakische Gramatik* po nemecky. V Budapešti u Vilema Lauffer Ujvilág ulica.

3) U toho istého vydavateľa: Slovenská Mluvnica od Mráza, čisto slovensky.

Bez známosti mluvnice není možno dobre písať!

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.45—6.90 zl. Raž 6.15—6.25 zl. Jačmeň na krm 5.10—5.30 zl. do pálenic 5.60—6.40 zl. na várku 7.00—8.25 Oves: 5.90—6.20. Kukurica: 6.00 — 6.05. Proso: 5.30—5.65. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 9.25—10.25. Kohnopné semeno: 9.00—9.25.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 8.50—9.00. tmavá 8.50—9.00 okruhlá: 8.50—9.00., tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 6.00—12. Hrach 8.05—9.05. Čistá 13.00—00.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 1.70—1.80. Cibuľa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—3.00. Slama. Na postielanie: 1.40—1.60. Žup 1.50—1.70.

6. Siatie: Červená datelina 35—45. Lucerna 40—50 zl. Jarní ladník 5.75—6.25 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a 299 hospodárskych volov; 121 dojných kráv. Nasledovné boly ceny: Vyborená pára volov do jarma do 340—350 zl. Dojné kravy: za jeden kus 70—150 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 0000 kusov oviec Ceny: 11—14.75 zl. za páru, a 14—16 kr. za živý kilo. Sviný trh: za kilogramm 48—49. V salašoch 3377 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 32—40 Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 54—54.50., udená 60—60.05 zl.

9. Remeň funtový 152—185, terey 155—195.

10. Kraviny vrázkované 180—210.

11. Pytlíky 255—285.

12. Teľaciny najl. víksovky 430—450, stredné 355—365, ťažené a vrázkované 340—355, blysk. remeň nejlepší 155—180 prsné listy 175—185.

Zodpovedný redaktor: Gerhard Németh.

!! Nech sa páči prečítať !!

Zakiaľ zásoba potrvá, od dneška dám veľké, hrubé, teplé, veľmi mocné a krásno čiarkované

„Husárske koňské pokrovce“

Nepáčili sa tovar, bez meškania naspák prijmeme a peniaze vrátíme. Tieto čarokrásne pokrovce sú 190 cm. dlhé a 130 cm. široké.

1 kus 1 zl. 60 kr., jeden pár 3 zl. 10 kr.

Žlté fiakerské pokrovce krásno čiarkované s bordurami 190 cm. dlhé a 135 cm. široké 2 zl. 50 kr. 155 cm. široké, dvojnásobné, pevné, hrubé, fajnové, 1 kus 3 zl.

200 pánskych,

novovynajdutých, teplých, trvácich krásnej farby tigrových oblekov; pozostáva z nohavic a jedných rukávov, len 1 zl. 75 kr. Oslobodí toto rúcho od premoknutia a zimy. K tomu jedna astrachanová čapica, teplo futrovaná 1 zl., 6 párov zimných pančoch 1 zl., 1 ženský laiblík z *berlinskej vlny* najmódnejšej a najkrásnejšej farvy, k telu prilíha a veľmi je teplý, cena v každej veľkosti 1 zl. 90 kr., 1 ženský ručník z vlny s okrajkom v každej farbe 1 zl. Len za hotové peniaze alebo pod doberkou posielame. Kto objedná nižšie dvoch zl. vopred musí peniaze poslať.

F. RABINOVICS-A

sklep, vo Viedni,

3-3

I. WALLFISCHGASSE 4. M. N.

TLAČIAREŇ

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knázstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Brnenské

SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najvkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú zbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vlnené tovary

MORIČA SCHWARZ
v Zwickau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznani.

Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VYLÚČNE OZNA-
MOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIEDENSTEINA
(BUDAPEŠT, BÁLVÁNY-U. ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.